

the imaginary problems. Therefore, when setting up a problem, openness and discussion are required.

After the problem is substantiated, the limits of its existence are determined, that is a set of internal and external factors influencing the problem. For this purpose a central question is outlined and split into subquestions. At the same time, it is attempted to limit the field only to those questions, without which it is impossible to get the answer to the central question. Then the goals and objectives of the implementation of the selected problem are formulated. Thus, the main events, factors, central and secondary questions are selected.

It should be taken into account that with the increase in detalization, the accuracy of the examination increases, but the consistency of expert opinions decreases.

The Delphi methods are characterized by the following features [4]:

- anonymity of expert opinions;
- regulated processing and communication carried out by the analytical team in a series of the survey rounds, and the results of each round are reported to the experts;
- a group response is formed using statistical methods and reflects the general opinion of the participants of the expert examination.

Thus, the Delphi method is the most formal of all methods of expert forecasting. It is most often used in technological forecasting. The data of the Delphi method are used in planning production and sales. This is a group method in which a group of experts is individually questioned about their assumptions about upcoming events in different areas where new discoveries or improvements are expected.

1. Avdul P.V., Hoyzman E.I., Kutuzov V.A. ta in. *Ekonomiko-matematychni metody i modeli dlya kerivnyka [Economic and mathematical methods and models for the head]*. M.: Ekonomika 1998, 128 p. [in Ukrainian].

2. Liuba A., Pasyeka V., Stoiko I. *Perspektyvne planuvannya i prohnozuvannya [Perspective Planning and Forecasting]* / Materialy Pyatoyi Vseukrayinskoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi pamyati pochesnoho profesora TNTU, akademika NAN Ukrayiny Chumachenka M.H. «Innovatsiyni zasady upravlinnya pidpryyemstvamy v umovakh staloho rozvytku» TNTU imeni Ivana Pulyuya, (Ternopil, 25.03.2016) [in Ukrainian].

3. Ahafonov V.A. *Analiz stratehiy ta rozrobka kompleksnykh prohram [Analysis of strategies and development of integrated programs]*. M.: Nauka, 1990. 216 p. [in Ukrainian].

4. *Matematychni metody v planuvanni haluzey i pidpryyemstv [Mathematical methods in the planning of industries and enterprises]* / Za red. Popova I.H. M.: Ekonomika, 1997, 240 p. [in Ukrainian].

5. Vladymyrova L.P. *Prohnozuvannya ta planuvannya v umovakh rynku [Forecasting and planning in market conditions]*: Navchalnyy posibnyk (druhe vydannya). M.: 2001, 216 p. [in Ukrainian].

6. Krymskyi S.B., Pilipenko V.Ye., Saliuk Yu.V. *Verifikatsiya sotsial'nykh prognozov [methodologicheskiiy aspekt] Verification of social forecasts [methodological aspect]* / AN Ukrainy. In-t sotsiologii / Otv. red. YU. N. Pakhomov. Kyiv: Nauk. dumka, 1992. 85 p. [in Ukrainian].

Соколюк С.Ю.

к.е.н., доцент

Уманський національний університет садівництва

ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор економіки наслідують постійні системні трансформації інституційного характеру, адже знаходяться в постійній еволюції. Забезпечення підприємницької діяльності з врахуванням інновацій відбувається на основі створення відповідних організаційно-економічних вимог. Сучасні умови економічного розвитку вимагають від підприємств не тільки активізації інноваційної діяльності, але й удосконалення методів її організації, правильний вибір стратегії й пріоритетів розвитку інноваційної сфери, зокрема, за рахунок виявлення та використання ресурсів, спрямованих на підвищення ефективності її проведення. Це можна зробити за допомогою економічного аналізу інноваційної діяльності, що дасть можливість керівникам підприємств виявити як сильні, так і слабкі сторони цієї

діяльності, дозволить приймати раціональні управлінські рішення та ефективно керувати не тільки інноваційною діяльністю, але й підприємством в цілому.

Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки не повинен направлятися винятково на забезпечення максимального економічного ефекту, а орієнтуватися на побудову гуманізованого суспільства та підвищення рівня життя сільського населення. Найбільш ефективними є механізми, які забезпечують, створення інноваційно мислячого суспільства та формують попит на інновації, який у результаті вмотивовує суб'єктів пропозиції,

Нині питома вага інноваційно активних вітчизняних підприємств складає близько 18,4 %, з них переважна більшість здійснюють технологічні інновації. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності у 2017 р. характеризувалась такими співвідношеннями: власні кошти – 94,86 %, державний бюджет – 0,8 %, місцеві бюджети – 0,4 %, вітчизняні інвестори – 0,6 %, іноземні інвестори – 0,1 %, кредитні кошти – 2,7 %, інші – 0,5 %. Наведені розрахунки унаочнюють неналежний стан державного фінансування інноваційної діяльності в Україні, що знижує ймовірність та якість позитивних результатів гармонійного розвитку, [1].

Протягом багатьох років інноваційна діяльність вітчизняних підприємств аграрного сектору економіки залишається на низькому рівні. Так, аналіз структури інновацій, що впроваджувалися аграрними підприємствами України за 2013-2017 рр., показав, що в загальній кількості реалізованих проектів з впровадження інноваційних технологій переважна більшість припадає на виробничі технології – 68,1 %, серед яких найбільше проектів пов'язано із запровадженням нових методів і способів застосування добрив і засобів захисту рослин; далі йдуть організаційно-управлінські – 19,4% і продуктові – 12,5 % [2].

З метою забезпечення гармонійного розвитку підприємств аграрного сектору економіки необхідно сконцентрувати капітал на пріоритетних напрямках розвитку, зокрема освіти, науці, прогресивних технологіях, підприємницькій активності на ринку наукомісткої продукції. Інноваційно активні підприємства у межах аграрного сектору спроможні забезпечити організацію гармонійного виробництва продукції, що можливо завдяки концентрації інвестицій, особливо у сфері розвитку людського капіталу, що є основою вироблення і впровадження нових знань організаційного, технологічного, економічного, екологічного спрямування. Важливим також є переорієнтування інвестиції в гармонійний розвиток аграрного сектору економіки, що нині потребує якнайшвидшого відродження на новій технологічній основі з врахуванням інституційних змін, в т.ч. з метою створення додаткових робочих місць та конкурентоспроможного аграрно-промислового виробництва, [3].

Отже, конкурентоспроможний розвиток підприємств аграрного сектору економіки має пряму залежність із інноваційним типом розвитку аграрних формувань, що провокує в подальшому пошук можливостей інтеграції інноваційного підприємства в традиційну модель господарювання. Інноваційний тип розвитку забезпечує формування конкурентної позиції підприємства на аграрному ринку. Тобто, стає важливим процес пошуку стратегічних альтернатив розвитку аграрних підприємств. Однак для цього необхідно сформулювати кілька різних варіантів стратегій, тобто портфель стратегічних альтернатив. У загальному сенсі альтернативи являють собою засоби, за допомогою яких можна досягти поставленої мети, вирішити проблему або реалізувати можливість.

1. *Наукова та інноваційна діяльність України у 2017 році*: стат. зб. Київ: Державна служба статистики України, 2017. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.

2. *Інноваційна Україна 2020*: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. Київ, 2015. 336 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/nr/4pdf>.

3. Калиниченко М.П. Гармонізація економічних інтересів у системі маркетингового управління підприємством. *Економіка промисловості*: зб. наук. пр. 2013. № 3 (63). С. 119-128. URL: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/32/09pnmrrp.pdf>.